

Korset och Kronan

Nr 148/2023

Ordet om korset är en
dårskap för dem som går
förlorade, men för oss som
blir frälsta är det en Guds
kraft (1 Kor. 1:18)

Den gode herden
leder sina får (Joh. 10)

Jesus säger: Håll fast vid
det du har så att ingen
kommer och tar din krona
(Upp. 3:11)

Israel och de yttersta tingen (2)

En kommentar

I förra numret nämndes det grekiska världarikets uppdelning efter Alexander den stores död. Jag skrev då: "Även om detta rike efter hans död delades upp i tre delriken kom det grekiska inflytandet i denna del av världen under mycket lång tid att bestå."

Pastor Lars Borgström skrev då till mig att det inte var en uppdelning i *tre* utan i *fyra* riken, vilket också stämmer med Daniels profetia. Detta var jag medveten om, men jag räknade de mindre betydande rikena i norr som tillsammans ett tredje. Det borde jag ha förklarat.

Borgström skriver helt korrekt: "I själva verket var det *fyra* nya riken som uppstod när Alexander den stores generaler delade riket mellan sig: Seleukidriket (Seleukos

I), Egypten eller det Ptolemeiska riket (Ptolemaios I Soter), Makedonien (Kassander) samt Anatolien och Thrakien (Lysimachos). Att det var fyra följdriken som uppstod ur Alexanders väldiga rike är ju också något som Daniel fick se i förväg: "Bocken blev mycket mäktig. Men när han var som starkast, brast det stora hornet och *fyra andra stora horn* (min kurs.) kom upp i dess ställe, riktade åt himlens fyra väderstreck" (Dan. 8:8)."

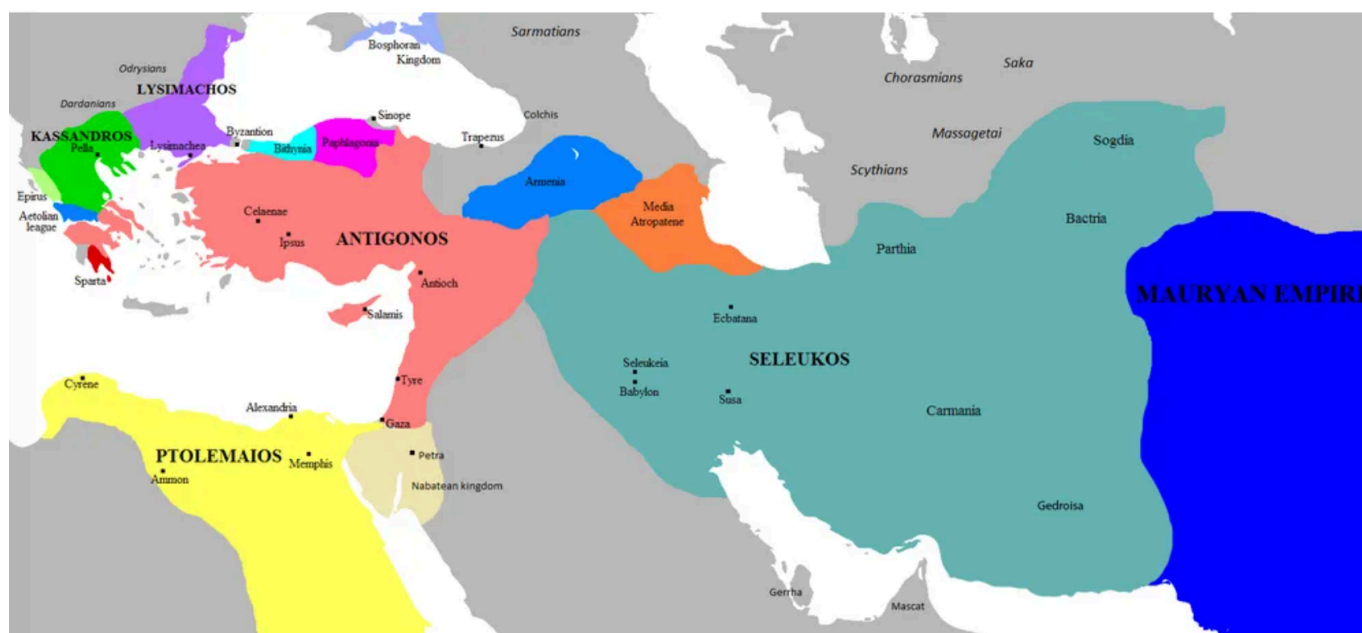
Så långt Lars Borgström. Varmt tack för påpekandet! Jag var medveten om vad Borgström skriver men räknade som ett realpolitiskt resultat de mindre grekiska rikena som *ett enda område* av mindre omfattning och betydelse i förhållande till de två större rikena, *seleukider* och *ptoloméer*.

Närmare om diadokernas riken

Man ska ha klart för sig att processen efter Alexanders död var mycket komplicerad. Alexander hade inte utsett någon eller några som skulle ta över makten. Många av Alexanders efterföljare, de s.k. *diadokerna*, kämpade intensivt om makten. Hugo Montgomery skriver:

”De makedonska generaler som övertog ansvaret var inte intresserade av nya erövringar. Deras problem var hur Alexanderriket skulle kunna överleva utan ordnad sucession. Till en början bestod lösningen i att en av generalerna, *Perdikkas*, var riksföreståndare och förmyndare för den kungliga familjen. Hären i Asien stod under befäl av strategen *Krateros*, medan en tredje, *Antipatros* hade kommandot över de europeiska delarna av väldet. Denna trojka-modell, som slog vakt om centralmakten, fungerade bara i drygt ett år.” (Montgomery, Medelhavsvärldens historia, 1978, s. 131).

När *Kassander* i Makedonien dog år 298 kastades riket in i svåra strider om tronföljden. *Pyrrhus* från Epirus tog över en del av kungamakten, men *Lysimachos* manövrerade ut honom. Efter brutala inbördes stridigheter ingrep då de mäktigare ptolemeiska och seleukidiska kungarna och de besegrade Lysimachos. År 279 invaderades Makedoniens kärnområden av *keltiska* stammar, och det thrakiska väldet upplöstes fullständigt. Mindre Asien tillföll då det *Seleukidiska* riket, men de kunde inte kontrollera kelterna, som plundrade själva Grekland. (a.a. s. 133f).

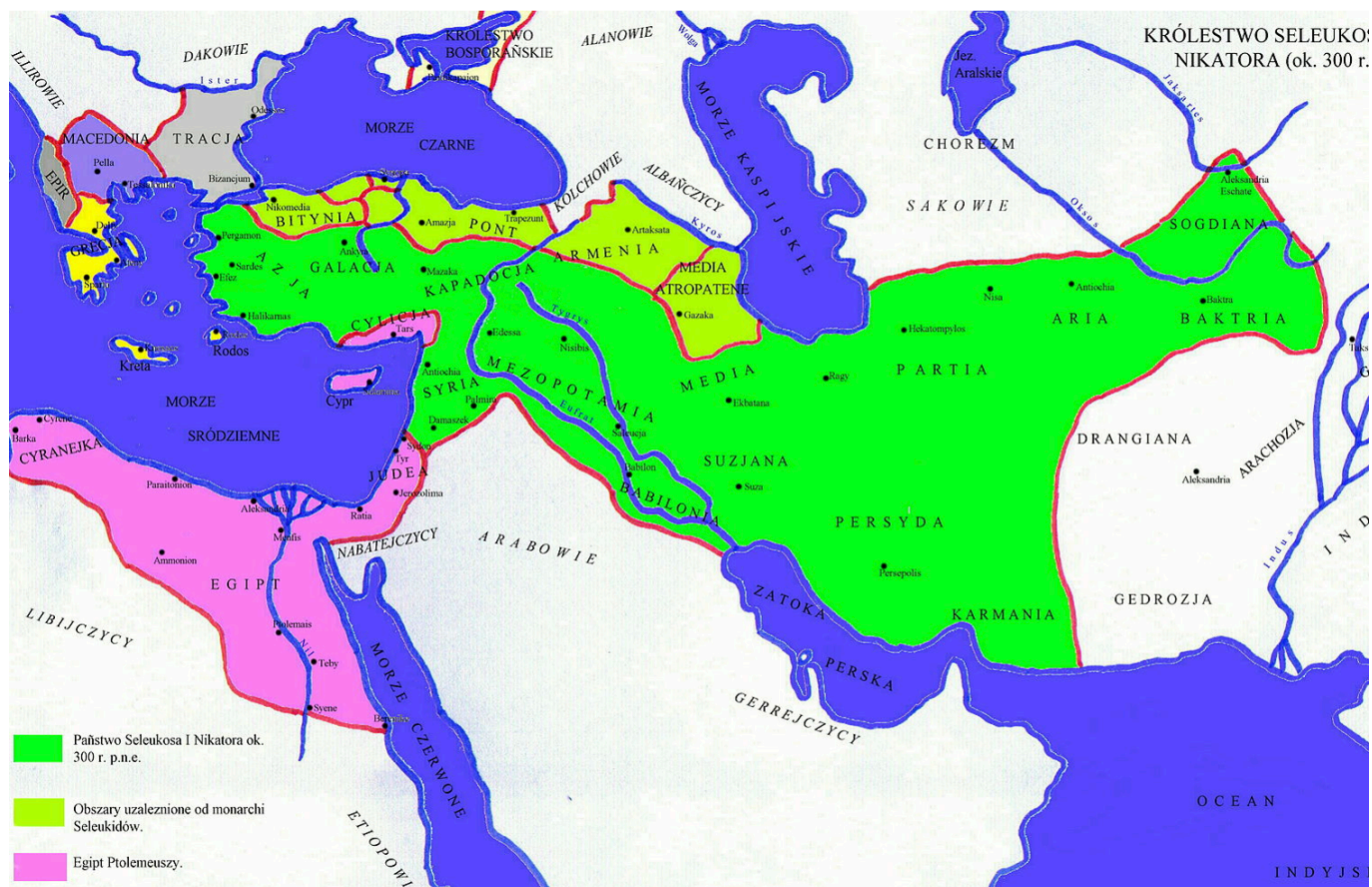

Ledarna *Ptolemaios* i Egypten och *Antigonos* i Mindre Asien ville inte underordna sig någon central myndighet. Det blev därför många blodiga uppgörelser under tiden 321-301. Efter slaget vid Ipsos 301 stod det klart att Antigonos makt var över och att **de fyra** ovan nämnda (Ptolemaios, Seleukos, Lysimachos och Kassander) stod som kungar över varsin monarki.

De stora, betydande rikena kom att bli Ptoleméernas (gul färg på kartan) och Seleukidernas (turkos) rike. Kassanders (gröna) och Lysimachos (violettera) rikena var små och splittrade.

Ptolemeiska riket

Detta rike hade sitt centrum i Egypten, men omfattade också Kyrene, Cypern och delar av Mindre Asien. Centrum var Alexandria. Många judar kom att bosätta sig där och den s.k. Septuaginta ("de sjuttio"), som bl.a. var en översättning av GT till grekiska tillkom enligt traditionen i Alexandria. Här fanns också ett centrum för matematik och naturvetenskap, och den store grekiske matematikern *Arkimedes* som bodde i Syrakusa på Sicilien (287-212) brevväxlade med *Eratosthenes* (273-194) i Alexandria. Vid den tiden bestämde man t.ex. jordens omkrets med ganska stor

noggrannhet. Det var alltså inte alls så att man trodde "att jorden var platt". Åtminstone bland vetenskapsmännen hade man på den hellenistiska tiden stora kunskaper i naturvetenskap.

Seleukidiska riket

Som syns på bilden ovan kom det seleukidiska riket att bli en verklig stormakt sedan man erövrat Antigonos område på förra bilden. Kartan på denna sida är från omkring 300 f.Kr. De egentliga Grekland (gult) följs i en rad av Makedonien (violett), Trakien (grått) och rikena i norra nuv. Turkiet: Bitynien, Pontus, Armenien och Media Atropatene.

Ptoloméerna (Egypten) och seleukiderna förde många krig och kämpade intensivt med varandra om makten kring det viktiga området i östra Medelhavet där nuvarande Israel ligger. Den som besatt detta område behärskade de viktiga vägarna åt öster till Indien och Kina samt sjöfarten i östra Medelhavet.

Mellan åren 274-200 utkämpades fem stora krig mellan ptoleméerna och seleukiderna. Den främste härföraren Antiochos III införlivade hela Syrien och Palestina i sitt område.

Som nämnt i förra numret av "Korset och Kronan" kom Antiochos IV att plundra och profanera templet i Jerusalem. Efter fångenskapen i Babel byggdes Jerusalems tempel upp igen och invigdes år 515 f.Kr. (det s.k. Serubbabels tempel), jämför Esra 6:5, 3:12. Det var nära att Alexander den store under sitt krigståg förstörde templet, men så skedde inte. Men år 169 f.Kr. satte Antiochos IV upp ett Zeusaltare. i templet och han lät där offra svin och andra djur som Gud hade förbjudit i GT.

Som en följd av denna fruktansvärda händelse kom judarna att göra uppror under mackabéerna. Templet kunde renas och återinvigas (Chanukka, 164 f.Kr.) och mackabéernas relativt självständiga rike varade under tiden 167-63 f.Kr.

Forts. i nästa nr